

[Undervisningsministeren]

Til fru Elisabeth Bruun Olesen kan jeg sige, at man kan jo opnå undervisningserfaring på anden måde end ved at tage pædagogikum.

Til hr. J. K. Hansen vil jeg sige: ja, løsningsen er at integrere pædagogikum i universitetsstudiet, og det har vi vidst i mange, mange år. Når den tidligere regering ikke fik det gennemført, og når jeg ikke står med en løsning nu, skyldes det, at universiteterne har selvstyre, at de er meget længe om at få den slags nyskabelser bragt i orden. Vi kan altså ikke bare stå og vente og lade tingene ske. Det var derfor, den tidligere regering kom med forslaget om at få bemyndigelse til at foretage adgangsbegrænsning, og det er derfor, jeg nu kommer med dette her.

Jeg lover, at vi i ministeriet vil sætte alle sejl til for at få pædagogikum lagt ind i studierne, selvfølgelig. Men vi er nødt til at have dette her som en sikkerhed.

Man kan sige, at for en rektor er det uheldigt, hvis han ikke kan vurdere en ansøgers pædagogiske kvalifikationer. Med hensyn til det vil jeg godt sige, at der har i de forløbne år været ansat utallige gymnasielærere, som ikke havde pædagogikum, nemlig dengang der var lærermangel. I de kommende år vil der desværre kun blive ansat uendelig få gymnasielærere, det ved vi, på grund af udviklingen i børnetallet. Når en stilling i de kommende år vil blive slået op – og det drejer sig altså om ganske få stillinger – vil der jo være flere tusinde kandidater, som har pædagogikum, og som vil søge disse stillinger. Der er altså ikke tale om, at en rektor står med en række ansøgere og ingen har pædagogikum at vise frem. Der vil være, desværre, sandsynligvis over 100 ansøgere til hver eneste stilling, 100 ansøgere, hvoraf langt de fleste har pædagogikum. Det er jo den tragiske situation. Derfor har hr. Ole Vig Jensen evig ret i, at disse penge kan bruges bedre, når det gælder om at skaffe beskæftigelse for unge færdiguddannede.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

Jeg må sige til ministeren, at jeg er ikke blevet overbevist. Jeg mener, at overgangsordningen er en ren besparelsesforanstaltning. Jeg kan ikke finde ud af andet. Så kan ministeren i øvrigt love lige så meget, han vil

heroppefra. Der ligger ikke spor af pædagogiske overvejelser i det.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse imod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

22) Anden behandling af lovforslag nr. L 114:

Forslag til lov om amtskommunernes overtagelse af visse statsskoler og -kursus m.v.

(Fremsat 14/3 84. Første behandling 22/3 84. Betænkning 22/5 84).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

Forhandling

J. K. Hansen (S):

Her ved anden behandling af lovforslag nr. L 114 om statsgymnasiernes overførelse til amterne kan man roligt sige, at her skrives i hvert fald politisk historie. Det må da egentlig give en regeringschef, det må da egentlig give statsministeren stof til eftertanke at vide, at et flertal i folketinget vedtager et forslag, der ikke er flertal for. Jeg ved godt, det lyder lidt mærkeligt, men ikke desto mindre er det rigtigt.

[J. K. Hansen]

Centrum-demokraterne f.eks. har jo ved tidligere behandlinger været imod, og fru Bente Juncker bekræftede meget tydeligt ved lovforslagets første behandling, at det er CD faktisk stadig væk. Den 4. maj 1977 sagde de konservatives ordfører, fru Gerda Møller, følgende om et lignende forslag – jeg citerer fra Folketingstidende 1976–77, spalte 3702:

»Alle gode gange er tre, men det ændrer ikke sådan lige med det samme i hvert fald det konservative folkepartis stilling, som først og fremmest er taget af pædagogiske hensyn. Nu står vi altså i en situation, hvor vi nærmest støtter regeringen.«

Det var altså en socialdemokratisk regering, de konservative støttede. Hvad siger så den konservative ordfører nu? Ja, hun må vel sige: alle gode gange er fire, vi er faktisk imod, først og fremmest af pædagogiske hensyn, men nu står vi altså i en situation, hvor vi nærmest støtter regeringen. Fru Eva Møller glædede sig under førstebehandlingen over, at lovforslaget sikrede en opretholdelse af niveauet for studentereksamen og HF, således at vi også i fremtiden har mulighed for at sikre, at vores studieforberevende eksaminer kan bevares og videreudvikles, at undervisningens kvalitet sikres, og at der ikke sker ændringer i centrale pædagogiske hensyn. Må jeg spørge: hvilke garantier har fru Eva Møller fået under den nu overståede udvalgsbehandling for, at hun kan bevare glæden?

I betænkningen siger et flertal, at undervisningsministeriet straks efter lovforslagets vedtagelse vil gå i gang med en udarbejdelse af regelsæt efter kontakt med udvalget vedrørende det centralpædagogiske tilsyn. Ministeriet vil altså, som man siger, aktivt sikre et rimeligt udbud af linjer, grene og fag. Hvilken garanti giver det os på nuværende tidspunkt, når vi ifølge sagens natur ikke kender det regelsæt, der først skal udarbejdes af et udvalg? Hvilken garanti har fru Eva Møller fået for, at der også i fremtiden vil blive gennemført dybdeborende forsøg? Fru Eva Møller ved lige så godt som os andre, at der på gymnasierne er behov for længerevarende, dybdeborende forsøg. For at sådanne forsøg skal kunne iværksættes, må der være en bevillingssikkerhed, ikke bare for et enkelt år, men for en længere årrække. Hvilken garanti har fru Eva Møller fået for det? Jeg kunne

stille nøjagtig de samme spørgsmål til CDs ordfører.

Men hvad nu egentlig med de radikale? De radikale, ja, deres holdning på dette område kender vi, og den vil vi naturligvis respektere, men de radikale, som af natur altid er meget forsigtige og altid vil have tingene meget nøje undersøgt, og som ofte, når der er tale om andres lovforslag, taler om lovjaskeri, springer de radikale virkelig ud i dette forslag med fuldstændig bind for øjnene? Er hr. Ole Vig Jensens binding til undervisningsministeren nu blevet så stærk, at han vil bryde et mangeårigt samarbejde med socialdemokratiet om uddannelsesspørgsmål, at han vil gennemføre et ufærdigt forslag med et så spinkelt flertal, som en enkelt afhopper fra fremskridtspartiet giver, og oven i købet stiller det krav for at gå med, at socialdemokratiet ingen indflydelse må få? Vi kan kun beklage en sådan holdning hos de radikale. Vi må beklage at skulle indstille lovforslaget til forkastelse ved tredje behandling.

Af tidsmæssige grunde skal jeg henvise til vore bemærkninger i betænkningen og blot sige, at vi stillede ved førstebehandlingen en række berettigede krav. Vi har ikke fået skabt sikkerhed for imødekommelse af vore krav. Vi finder fremgangsmåden med først at løse husværtsspørgsmålet og herefter nedsætte et pædagogisk udvalg, som skal tilrettelægge hele den pædagogiske styring fremover, ganske uacceptabel. Det er da den omvendte verden at bære sig ad på den måde.

Jeg skal gentage til ministeren vort løfte om, at vi meget gerne vil medvirke til en igangsættelse af et udvalgsarbejde under den forudsætning, at dette arbejde ville blive afsluttet så betids, at et eventuelt lovforslag kunne fremsættes i folketingsåret 1984–85. Dette ville medføre, at folketinget kendte beslutningsgrundlaget, før det tog endelig stilling. Det mener vi ikke det gør i dag. Derfor indstiller vi lovforslaget til forkastelse.

Undervisningsministeren kunne, såfremt han havde grebet sagen rigtigt an fra starten, sandsynligvis have fået et stort og et bredt flertal for sit forslag, og dermed havde han fået et af sine mangeårige ønsker opfyldt, et ønske, som vi bestemt ikke, såfremt de krav, vi stillede, var blevet opfyldt, ville være afvisende over for.

[J. K. Hansen]

Jeg skal til slut sige, at vi kan støtte de af undervisningsministeren stillede ændringsforslag.

Eva Møller (KF):

Jeg skal ikke give noget langt svar til hr. J. K. Hansen på de stillede spørgsmål. Det skal jeg bl.a. ikke, fordi der i folketingets uddannelsesudvalg har været et langt og grundigt arbejde med en lang række spørgsmål og en meget stor stak papirer om det foreliggende lovforslag, hvor vi har fået belyst alle områderne. Men jeg fik stillet nogle direkte spørgsmål.

Jeg blev spurgt om, hvordan det kunne være, når den konservative ordfører i 1977 havde sagt, at det skal vare længe, inden vi går med til dette forslag, hvorfor vi så gør det nu. I 1977 forventede vi ikke at være så lykkelige, at vi allerede i 1982 havde en konservativ statsminister. Vi troede egentlig, det varede lidt længere endnu, inden vi var i denne lykkelige situation, som gjorde, at vi kunne ændre på en række holdninger, fordi de ministre, der skulle føre folketingets beslutninger ud i livet, havde en anden overbevisning og en anden holdning end den, de daværende ministre havde.

Jeg skal gøre hr. J. K. Hansen opmærksom på, at dersom han læser hele betænkningens bidraget fra regeringspartierne og det radikale venstre – jeg indrømmer, det er langt – så vil han kunne se, at flertallet understreger, at de foreslåede bemyndigelser skal bruges til at sikre gymnasiet mindst uændret niveau og sikre en ensartet studentereksamen over hele landet, samt at det pædagogiske ansvar for studentereksamen fortsat ligger hos undervisningsministeren. Der ligger den garanti, og den ligger også i udvalgsarbejdet, som det konservative folkeparti ønskede og dermed har fået.

Jeg skal også gøre opmærksom på, at der fortsat er mulighed for dybdeborende forsøg, som vi vel alle kan være interesseret i. Vi kan så drøfte, om en række af de forsøg, der under den tidligere ministers regie blev sat i gang, var dybdeborende, om ikke de bare var anderledes, om ikke de bare gik ud på at invitere gymnasiet, men lad nu det hvile. Der er en mulighed for fortsat at have disse forsøg. Det fremgår tydeligt lidt længere nede i betænkningen, at der vil være forsøgsbe-

villinger, og at den statslige forsøgsbevilling vil blive 7,5 mill. kr. Der bliver mulighed for at gennemføre forsøg overalt i landet, også dybdeborende forsøg. Det vil sige, at vi får også muligheden for at lade gymnasier i et andet miljø end det storkøbenhavnske gennemføre dybdeborende forsøg.

Jeg mener, at vi med det foreliggende lovforslag har fået de garantier, som vi ønskede os.

Hanne Severinsen (V):

Det kan være interessant at blade tilbage og se, hvad socialdemokratiet sagde ved første behandling. Da stillede man nogle betingelser op for, at man ville være med til det forslag. Det var betingelser, der gik på, at man skulle fastholde gymnasiets grundlæggende kvaliteter, man skulle fortsat forny gennem forsøg og reformer, og man skulle have et ensartet niveau på landsplan.

Alle disse tre forudsætninger er opfyldt, og det fremgår også af den betænkning, der er skrevet, at alt, hvad der findes i øjeblikket af pædagogisk tilsyn, fortsætter. Derfor er det altså noget hyklerisk, når socialdemokratiet har fundet en lille bitte klage at hænge deres hat op på, nemlig at ud over det pædagogiske tilsyn, der allerede nu er – og som består af, at man har både undervisningsvejledninger og eksamen og fagkonsulentbesøg – foreslår ministeren for at sikre endnu mere pædagogisk tilsyn, at man nedsætter et udvalg, der også skal sikre udbud og den slags ting. Det er i og for sig bare en udvidelse af den allerede eksisterende sikring af det ensartede niveau. Hvad vil socialdemokratiet egentlig mere? Man hænger sin hat op på, at der skal nedsættes et udvalg, og så vil man godt lige vente nogle år, til det udvalg har talt. De grundlæggende betingelser, man stillede op ved første behandling, har man fået opfyldt, og derfor er det hykleri, når socialdemokratiet ikke vil stemme for dette lovforslag.

Men jeg forstår godt, hvorfor de ikke vil. Det er, fordi vi har haft foretræde 37 gange, hvor de har sagt det samme og det samme. Det er ganske vist noget, der ikke har haft med lovforslaget at gøre, og lovforslaget har allerede taget hensyn til alle de protester, der har været. Men socialdemokratiet har været bange for at stemme for, og derfor er mange

[Hanne Severinsen]

blevet så lykkelig over den lille bitte knage, som man kan hænge sin hat på.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

Jeg ved ikke, hvor lille knagen er, men når nu fru Hanne Severinsen trækker de mange deputationer, de mange henvendelser, vi har fået i denne sag, frem, må jeg da spørge: gør det da slet ikke indtryk på fru Hanne Severinsen, at ingen af disse henvendelser har været positive over for lovforslaget, hvad enten de kom fra amts-gymnasierne eller fra statsgymnasierne eller fra disses elevorganisationer? Vi har ikke fået en eneste positiv henvendelse.

Jeg gør opmærksom på, at ministeren selv i et svar siger til uddannelsesudvalget, at det er svært at adskille pædagogikken og økonomien.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Jeg vil indrømme, at den misinformation, der åbenbart har været tale om, gør et vist indtryk på mig. Det gør et vist indtryk på mig, når man hører så mange aflire de samme indvendinger, som der ikke er nogen bund i. Men samtidig kan jeg jo læse lovforslaget, jeg kan læse betænkningen, og jeg kan sige, at alle de mange indvendinger enten går på noget, der ikke er indeholdt i lovforslaget, eller er indvendinger, som man har taget højde for. Det gør selvfølgelig et vist indtryk på mig, at der har været tale om så omfattende misinformation; det gør også indtryk på mig, at socialdemokratiet åbenbart falder for sådan en misinformation. Men socialdemokratiet ved bare bedre, og det er i og for sig også noget, der gør et vist indtryk på mig.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

Jeg må så konstatere her fra folketingets talerstol, at fru Hanne Severinsen mener, at de mange henvendelser, vi har fået udefra, både skriftlige og mundtlige, er useriøse, de har ikke noget med lovforslaget at gøre, og dem behøver vi overhovedet ikke tage hensyn til. Det må vi altså fastslå her. Det er

det, fru Hanne Severinsen står og siger her fra denne talerstol.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det, jeg står og siger, er, at der er tale om nogle protester, der går på noget, som lovforslaget ikke indeholder.

Ebba Strange (SF):

Jeg kan ikke lade være med at tage udgangspunkt i den udveksling af korte bemærkninger, der har været mellem fru Hanne Severinsen og hr. J. K. Hansen. Jeg synes egentlig også, det er ret fantastisk af fru Hanne Severinsen at tale om, at stort set alle landets gymnasieelever og gymnasielærere og gymnasirektorer altså har været misinformet. De er dog stort set i stand til at læse indenad, både lovforslag og de bilag, som man har fået løbende i folketingets uddannelsesudvalg – og jeg skal indrømme, der er kommet mange bilag til lovforslag nr. L 114. Bilagene i udvalgene er jo ikke hemmelige, og det vil sige, at de mennesker, vi har haft besøg af i folketingets uddannelsesudvalg, har også kunnet læse de bilag og har åbenbart følt sig lige så lidt betryggede ved de svar, vi har fået fra undervisningsministeren, som vi andre har gjort. Jeg synes, det er en grov påstand. Jeg skal indrømme, at det gør indtryk på os i SF, at folketinget her er i færd med at vedtage et lovforslag, som ingen af de mennesker, der bruger det område – hverken elever, lærere, rektorer, forældre eller nogen andre – er interesseret i at få vedtaget.

Vi ved alle sammen, at det er en gammel venstreidé. Undervisningsministeren har begrundet forslaget med, at det er en videreførelse af den generelle byrdereformlovgivning, der blev vedtaget i begyndelsen af 1970'erne. Nu skulle den altså køres igennem, selv om den økonomiske og politiske situation ser anderledes ud nu, end dengang folketinget vedtog den generelle byrdereform. Det er også et forslag, vi har set fra hr. Bertel Haarder, da han var ordfører for venstre på disse områder – endda flere gange tidligere. Der kunne han altså ikke skaffe flertal for det, bl.a. ikke hos de partier, som hr. J. K. Hansen har nævnt. Hr. J. K. Hansen holdt jo den historiske tale, som jeg tænkte lidt på.

[Ebba Strange]

Jeg skal ikke gentage det. Det er kendt for folketinget, hvordan det er gået.

Jeg skal kun sige, at i SF afviser vi også lovforslaget og indstiller det til forkastelse. Vi gør det ikke, fordi vi principielt er imod en overførsel, men vi gør det, fordi vi ikke føler os trykke ved de mange bemyndigelser, som ministeren får ifølge dette lovforslag, hvor der ikke for os ligger tilstrækkelig sikkerhed for, hvordan disse bemyndigelser vil blive brugt. Vi gør det tilmed, fordi lovforslaget kommer i en periode, hvor der er foretaget meget grove bloktilskudsnedskæringer over for amterne, i en periode med faldende børnetal, hvor vi ved, at der rundt omkring i amterne ligger planlægning om nedlæggelse af seminarier, i en periode, hvor et af de vigtigste krav for gymnasierne at få opfyldt ville være den retfærdighedshandling, der ville ligge i, at man vendte tilbage til en klassekvotient på 24, som man for en halv snes år siden forhøjede, fordi man dengang havde mangel på lærere og mangel på lokaler.

En række forudsætninger er ikke opfyldt, men på en eller anden måde er det altså lykkedes undervisningsministeren nu, hvor han er kommet i regeringssamarbejde med de konservative og centrum-demokraterne, at få tromlet det her igennem, og derfor vil der muligvis også være et flertal for det i folketinget. Det vil jo vise sig, når vi kommer til den endelige afstemning. Det er i hvert fald sikkert, at socialistisk folkeparti stemmer imod.

Ole Vig Jensen (RV):

Det lovforslag, som vi her er på vej til at gennemføre, er i god overensstemmelse med, hvad det radikale venstre har ment igennem en række år. Det imødekommer et ønske, vi har haft, siden vi gennemførte kommunalreformen, og dengang var vi formentlig mere enige med socialdemokratiet, end vi er i dag.

Jeg hæfter mig i øvrigt ved, at da vi gennemførte den meget vigtige folketingsbeslutning om en udbygning af ungdomsuddannelserne, skrev den daværende socialdemokratiske minister i bemærkningerne netop, at der er behov for at gøre sig fornyede overvejelser om statsgymnasiernes overgang til amterne. Det er altså ingenlunde nogen fremmed tanke for socialdemokratiet. Jeg synes, at hr. J. K. Hansens strategi var helt tydelig, nemlig

at forsøge at føre krigen over i fjendens lejr. Sandheden er vel, at der er mange i den socialdemokratiske folketingsgruppe, som er enige med os, der nu gennemfører dette lovforslag. Det er jeg temmelig overbevist om. Men nu vel, hr. J. K. Hansen respekterede det synspunkt og den holdning, det radikale venstre har i den sag, og vi respekterer så også, at socialdemokratiet er fundet sammen om, hvad de skal mene i dette spørgsmål.

Vi er tilfredse med, at der i betænkningen er fastslået en række ting, som også for os er af betydning. Det gælder spørgsmålet om den centrale pædagogiske styring. Det gælder muligheden for fortsat forsøg, også dybdeboerende forsøg, og jeg glæder mig over, at bevillingen her er forøget.

Vi lægger også vægt på, at ministeren nu får en bemyndigelse til også at fastsætte – af hensyn først og fremmest, selvfølgelig, til eleverne – hvad der skal være af linjer og grene i de enkelte amter og ved de enkelte gymnasier. Endelig finder vi det tilfredsstillende, at der åbnes mulighed for, at elever kan søge over amtsgrænsen, hvor det synes rimeligt og hensigtsmæssigt, når det gælder et rimeligt, frit skolevalg, også på det gymnasiale område.

Alt i alt er vi overbevist om, at den beslutning, vi lægger op til her, er rigtig, og vi tror på, at det lykkes.

Bente Juncker (CD):

Det er da rigtigt, som den socialdemokratiske ordfører, hr. J. K. Hansen, siger, at det aldrig har været centrum-demokraternes kop te at få overført statsgymnasierne til amterne; det vil vi da gerne vedstå. Vi ønsker en central styring på mange områder; vi ønsker nemlig ikke 300 forskellige studentereksaminer, og det var det, jeg lagde op til i min første bemærkning. Det mener vi imidlertid at undervisningsministeren nu har sikret, og det kan man også læse i det fælles betænkningssbidrag, som regeringspartierne og det radikale venstre har leveret.

Poulsgaard (FP):

Jeg ved ikke, hvem man skal begynde at ønske til lykke. Jeg synes, at hr. Ole Vig Jensen sagde, at socialdemokratiet havde problemer. Jeg tror så sandelig, der har været flere problemer i regeringspartierne; at ministeren

[Poulsgaard]

nu smiler, fordi det er en gammel venstre-drøm, der går i opfyldelse, forstår jeg vel. Men jeg synes nok, der er grund til at sige tak til socialdemokratiet, fordi de har modstået det pres, de har været udsat for fra deres amtsborgmestre og andre. Denne lovgivning kan aldrig blive noget fornuftigt; det bliver mere administration, det bliver noget bureaukrati uden lige. Det kørte jo godt i statsregie, og derfor kan man beklage det.

Man kan også undre sig lidt over, at de frie demokrater – er det ikke sådan, det nye parti herinde hedder – har sagt, at de ville føre fremskridtspartiets program, men fremskridtspartiets program er i hvert fald ikke at overføre mere til amterne; snarere tværtom: vi ønsker simpelt hen amterne nedlagt. Men nu er regeringen parat til at gennemføre dette her sammen med de frie demokrater, med det spinklest mulige flertal. Jeg forstår ikke hvorfor. Er det, fordi undervisningsministeren har så store ambitioner? Jeg kender ellers undervisningsministeren som en meget fornuftig mand på mange punkter, men hvis de konservative og CD fik lov til at tale frit fra leveren, ville vi jo høre noget andet. Jeg forstår, at der i en flertalsregering må være forslag, ikke alle er enige om, og jeg skal også indrømme, at man somme tider stemmer mod noget, man ikke har lyst til, men dette her er da ikke noget kardinalpunkt, og alligevel skal det altså gennemføres med det snævrere mulige flertal herinde. Det er ikke godt for samarbejdet. Det må være, fordi disse venstre-amtsborgmestre skal have lidt mere indflydelse, ellers ved jeg ikke, hvad det er. Vi har hørt så meget om, at denne regering er nogle forfærdelige karle, der kan klare det hele. De kan også klare HT-konflikten – det kunne statsministeren i hvert fald i går aften – men i dag kan hverken indenrigsministeren eller statsministeren klare noget som helst.

Hvad vil der ske her? Lige så snart et amt begynder at lave vrøvl og sige, at de ikke vil finde sig i at skulle betale for, at eleverne tager til gymnasier i andre amter, bliver det selvfølgelig disse amtsborgmestre, der får deres vilje, og så er det folketinget, der bliver til grin.

Det er et dårligt forslag, det tjener ingen som helst fornuftige formål, og det ødelægger noget, der er godt i forvejen. Som jeg har sagt mange gange, mener jeg aldeles ikke, at folketinget skal ligge under for pressioener af

nogen art udefra, men hr. J. K. Hansen har jo fuldstændig ret i, at der ikke har været én deputation, der har sagt, at dette her er godt. Det er godt ét eneste sted, og det er i ministerens hoved, og så tvinger han forslaget igennem. Regeringspartierne er altså loyale over for ministeren, men det er for spinkelt et flertal, hr. minister.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Stort set alle brugere, gymnasieeleverne, gymnasielærerne og alle de deputationer, der er kommet til os i undervisningsudvalget, har vendt sig imod dette lovforslag. Jeg tillader mig nu altså at tro, at de mennesker, der er kommet i deputationer til udvalget, faktisk har vidst, hvad det drejede sig om, og faktisk har forberedt sig til at komme i deputation.

Lovforslaget udstyrer undervisningsministeren med tonsvis af bemyndigelser til næsten hvad som helst, og vi har ingen garanti for, at de bemyndigelser vil blive anvendt til noget pædagogisk godt. Vi ved jo tværtimod, at mange andre allerede har forslag liggende parat, som faktisk betyder forringelser. Vi ved også, at regeringen har gennemført nogle drastiske nedskæringer i bloktilskuddene. Det kunne få en eller anden til at frygte, at amtskommunernes skrantende økonomi vil give kvalitetsforringelser. Der er ingen sikkerhed for, at der er nogle standarder vedrørende tilbud af linjer, grene og fag, standarder vedrørende undervisningsmidler og undervisningens fysiske rammer. Der er ingen sikkerhed for, at vi får en ensartet studentereksamen over hele landet. Vi har fået en betænkning fra flertallet, der er fyldt med en masse »vi agter og henstiller«, men det er ikke godt nok, og derfor agter vi at stemme imod det.

Maisted (FD):

De frie demokrater støtter dette lovforslag. Det gør vi ud fra den meget enkle betragtning, at vi ønsker, der skal være et enstrengt system og et entydigt ansvar, og det er efter vores mening ganske u hensigtsmæssigt, at man i amterne har et samarbejdsudvalg, hvor man både skal arbejde med statsgymnasier og amtsgymnasier og derfor reelt ikke kan nå frem til fornuftige løsninger.

Det er løst med dette forslag. Vi havde gerne set, at det var blevet til central styring i

[Maisted]

stedet for at være lagt ud til amterne, men da vi jo ved, der er et flertal her i folketinget for at bevare amterne, mener vi, at vi når vores mål betydelig bedre ved denne løsning end ved blot at være imod. Jeg fatter ikke fremskridtspartiets holdning til tingene, når de gang på gang hellere vil arbejde sammen med socialistiske flertal end med borgerlige flertal.

Dorte Bennedsen (S):

Ministeren har fremsat dette forslag i denne samling med den begrundelse, at der skulle være tid til at gennemføre et udvalgsarbejde vedrørende de grundlæggende pædagogiske principper inden lovens ikrafttræden 1. januar 1986. Det vil altså sige, at det, ministeren beder folketinget om, er at tage stilling til dette lovforslag, inden vi kender principperne for forslagens funktion i virkeligheden.

Jeg vil gerne, specielt fra de konservative, enten af fru Eva Møller eller af statsministeren, som jo har interesseret sig meget for denne sag, have en begrundelse for, hvorfor man ikke kunne acceptere det, som vi bragte ind i forhandlingerne, nemlig at vi skulle bruge det næste halve år til at lave dette udvalgsarbejde, som skal lægge alle de pædagogiske og styringsmæssige grundprincipper til rette for gymnasieskolen, og når vi så havde dette grundlag, ville vi have lovgivningen i næste samling, stadig væk 1 år før loven er tænkt at skulle træde i kraft. Jeg vil gerne have at vide, hvorfor det er urimeligt at ønske, at folketinget kender forudsætningen for lovens funktion i praksis, inden folketinget tager stilling til den.

Det er for mig rent utroligt at høre, at flertallet mener, at udvalgsbehandlingen har klaret tingene af. Der er stillet et ganske betydeligt antal spørgsmål i udvalget, og ministeren har svaret på disse spørgsmål. Man har med spørgsmålene villet binde ministeren på de i og for sig mange rigtige ting, han siger i bemærkningerne til sit lovforslag, men svarene har hver eneste gang været af samme art, nemlig at ministeren ikke ser nogen problemer for øjeblikket, at han agter at følge det, at han vil henstille til amterne, etc. Kort sagt, at ministeren ikke vil foretage sig noget, før skaden eventuelt er sket.

Ministeren har med rimelig klarhed, synes jeg, i bemærkningerne til forslaget givet ud-

tryk for, hvor niveauet skal være. Så var det dog også rimeligt, at man sikrede dette ved lovens vedtagelse. Men det har svarene altså klart vist at ministeren ikke ville være med til, og derfor undrer det mig, at man fra flertallets side nu kan sige, at udvalgsarbejdet har givet en afklaring til det bedre. Nej, udvalgsarbejdet har givet én form for afklaring, nemlig at der ikke gribes ind, før der eventuelt er sket skader. Det er ikke en rimelig måde at behandle den danske gymnasieskole på.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne korrigere oplysningerne om, at der ikke har været nogen i udvalget, som har støttet forslaget. Det er rigtigt, at Gymnasieelevernes Landsorganisation har ønsket nogle betingelser opfyldt for, at de kunne støtte forslaget, men disse betingelser er jo til fulde blevet opfyldt, og derfor har Gymnasieelevernes Landsorganisation over for mig tilsagt deres støtte til forslaget i dets nuværende form. Det er sket mundtligt ved et møde i ministeriet for kort tid siden og er også blevet bekræftet i udtalelser til pressen, som jeg kan vise frem i form af udklip.

Jeg forstår godt, at de to socialdemokratiske ordførere er nødt til at holde to lange taler, for hvis det er en historisk dag i dag, så er den historisk, fordi socialdemokratiet har været fuldstændig ufunktionsdygtigt; man har ikke kunnet forhandle.

Jeg tror ikke, man har fortalt gruppen sandheden, og derfor vil jeg gerne af hensyn til de få medlemmer af den socialdemokratiske gruppe, der er til stede, fortælle, at jeg tilbød hr. J. K. Hansen og fru Dorte Bennedsen, at de, hvis de havde yderligere krav, skulle skrive dem ned, så ville de på forhånd blive opfyldt; man kunne selv diktere betingelserne.

Så meget gjorde regeringen for at få socialdemokratiet med. Det viser dog en vis tillid, bl.a. til den tidligere minister, som jeg var klar over ikke ville stille urimelige betingelser. Men vi kunne ikke få de socialdemokratiske ordførere til at nedskrive deres betingelser.

Så taler de om, at vi burde have nedsat et udvalg først. Ja men man skal da have et kommissorium. Den tidligere minister kunne have fået lov at skrive det kommissorium.

[Undervisningsministeren]

Har den socialdemokratiske gruppe fået at vide, at man fuldstændig kunne have fået hånden på rattet i dansk gymnasiepolitik de kommende år og dermed fået alle de garantier for en betryggende overgang, som man ønsker? Der er vidner på det, jeg siger her. Det forbløffende er, at socialdemokratiet har meldt sig ud af dansk gymnasiepolitik helt uden grund, på trods af at masser af medlemmer af gruppen er tilhængere af dette forslag, som jo talrige socialdemokratiske undervisningsministre er kommet med til gruppen den ene gang efter den anden, og som jo socialdemokratiske kommunalfolk og – er jeg sikker på – et meget stort mindretal i den socialdemokratiske gruppe altid har været tilhænger af, også i den oprindelige form.

Det er et mærkeligt parti, som ved førstebehandling holder en tale, hvor man siger: vi kan godt gå med på visse betingelser, og så, når man får tilbudt, at alle betingelser kan blive opfyldt, alligevel ikke vil gå med.

Forklaringen er naturligvis det, der står i bemærkningerne, nemlig at socialdemokratiet har siddet og hørt på de usædvanlig mange mundtlige og skriftlige tilkendegivelser, der var kommet til udvalget. Ja men man kan da bare læse listen og se, hvem der har været – i øvrigt ved jeg ikke, hvor usædvanlig mange det er – og så vil man se, at det er den ene gymnasieskole efter den anden, som har følt sig kaldet til at sende deputationer til udvalget. Det har de gjort, fordi den pågældende organisation, Gymnasieskolernes Lærerforening, har valgt at prøve at få så meget som muligt ud af denne situation og derfor har sendt den ene deputation efter den anden ind for at forsøge at presse citronen så meget som muligt. Det forstår jeg da godt at man har gjort; det er helt i orden, og det er helt sædvanligt. De, der er tilhængere af forslaget, er jo ikke kommet – hvorfor skulle de det? – de synes, det er et godt forslag. Det er ikke ret ofte, man kommer i et udvalg bare for at sige, det er et godt forslag. Man kommer i udvalget, når man har rettelser til det.

Hvad angår Gymnasieskolernes Lærerforening, skete der det, at der kom en række kritiske bemærkninger fra Gymnasieskolernes Lærerforening, da det første udkast havde været ude før jul 1983. Den kritik blev imødekommet på en række afgørende punkter, da forslaget endelig blev fremsat her i tinget i januar 1984.

Nu er der yderligere sket det, at der i betænkningen er sket en imødekommeelse af, så vidt jeg kan se, samtlige de resterende punkter. Det bliver i hvert fald svært at lave en liste over, hvilke krav fra GL der ikke er opfyldt med det, der står i betænkningen. Vi, der udgør flertallet, har jo nemlig været så venlige, at vi, på trods af at socialdemokratiet meldte sig ud, har ladet de tilbud stå, som vi gav socialdemokratiet. Vi har altså ikke taget noget tilbage, så det står der stadig. Derfor vil jeg i øvrigt gerne opfordre socialdemokratiet til stadig væk at overveje sin stilling, overveje, om man ikke f.eks. skulle undlade at stemme ved tredje behandling, for man kan jo ikke løbe fra, at man har haft stor indflydelse på det, der står i betænkningen.

Hvordan er betænkningen da blevet til? Den er blevet til på den måde, at jeg i første omgang spurgte, hvilke problemer der er for socialdemokratiet i dette her. Det fik jeg så at vide, og det blev opfyldt. Så spurgte jeg i anden omgang, om der var yderligere problemer? Ja, det var der, der var fire punkter. De fire punkter blev opfyldt. Så holdt vi et møde, hvor jeg spurgte, om der var yderligere punkter; og det var ved den lejlighed, at jeg ikke kunne få socialdemokratiet til at sige, hvad det var, der skulle opfyldes. Så fandt man på dette med udvalget, som skulle være færdig med sit arbejde øjensynlig i den tomme luft, uden at vi politikere overhovedet havde gjort os vore tanker klart, og det er så blevet den undskyldning, man hænger hatten op på.

Men havde der været et gran af troværdighed i socialdemokratiets tilbud om, at man gerne ville have været med til nu at få ordnet gymnasiernes fremtid, hvis dette udvalg var blevet færdig, så ville jeg da have overvejet det, men der har ikke været gnist af troværdighed i det. Det har virket som rene omsvøb, som en undskyldning for at tage en let stilling i en sag, som man mener er upopulær på nogle gymnasieskoler. Den er også upopulær på nogle gymnasieskoler, men ikke på alle, ikke hos alle lærere, og den ene elevorganisation har altså sagt god for forslaget i den form, det foreligger i her, både skriftligt og mundtligt over for mig. Jeg håber da, at man lytter lige så meget til GLO som til DGS.

[Undervisningsministeren]

Til hr. Poulsgaard vil jeg gerne sige, at jeg håber, hr. Poulsgaard kan se fordelene ved, at man nu ikke længere skal have to lønadministrationer, at der ikke længere skal være to byggemyndigheder, og at der ikke længere skal være to ansættende myndigheder. Det må da være en forenkling. Så hvis der skal være logik i det, hr. Poulsgaard siger, må han jo gå ind for, at de 87 amts-gymnasier overføres til de 42 statsgymnasier. Hr. Poulsgaard nikker; det er altså hans synspunkt.

Så vil jeg fortælle hr. Poulsgaard, at man i virkeligheden godt kunne give forslaget, som det nu foreligger, navneforandring; det kunne lige så godt hedde: »Forslag om, at staten i højere grad overtager det pædagogiske ansvar for amtskommunale gymnasier«. Det, der er kommet ind i betænkningen, betyder nemlig, at statens muligheder for pædagogisk at styre de amtskommunale gymnasier kraftigt styrkes, sådan som det allerede blev bebudet i statsministerens åbningstale i oktober 1983.

Man kan også formulere det på den måde, at der bliver en ny arbejdsdeling imellem staten og amterne, idet amterne altså er husværter – de ansætter og lønner – mens staten står for det pædagogiske ansvar. I dag er det noget rod, men herefter bliver der en klar arbejdsdeling. Det pædagogiske ligger i undervisningsministeriet, og husværtsfunktionen ligger hos amtskommunerne. Jeg synes egentlig, at hr. Poulsgaard skulle tænke over, at der er lagt ganske mange beføjelser fra amtskommunerne ind i ministeriet med dette forslag netop for at sikre den ensartede studentereksamen, sikre, at niveauet i hvert fald ikke falder, og sikre, at ingen minister kan fralægge sig ansvaret, hvis der foregår noget i gymnasieskolen, som ikke har tilstrækkelig kvalitet.

Fru Elisabeth Bruun Olesen siger, at der er for mange bemyndigelser. Ja men det synes jeg da også, men det skyldes, at jeg er så flink og venlig. Jeg er blevet bedt om at komme med det ene forslag til bemyndigelse efter det andet, og det er blevet opfyldt. Så hvis vi ved at trække bemyndigelserne kan få fru Elisabeth Bruun Olesen med, så lad os dog drøfte det, for det oprindelige forslag rummede jo ikke så mange bemyndigelser. Det er bl.a. Gymnasieskolernes Lærerforening, der har ønsket bemyndigelser, det er partier i folketinget, der har ønsket bemyndi-

gelser, og det er socialdemokratiet, der har ønsket bemyndigelser, og vi har altså opfyldt deres ønsker, også selv om de alligevel ikke vil gå med.

Jeg vil gerne til slut sige tak til udvalgets formand, fru Eva Møller, for hendes indsats. Jeg vil også gerne sige tak for, at hun har været med til at insistere på, at vi skulle lade tilbuddet til socialdemokraterne stå, som det stod, sådan at de, på trods af at de ikke fortjener det, vil kunne sige, de har haft en vis indflydelse på det. Jeg synes, det er rimeligt.

Derfor vil jeg gerne som slutbemærkning sige, at selv om jeg mener, socialdemokratiet har meldt sig ud af dansk gymnasiepolitik på en ejendommelig måde, som jeg ikke tror der er fortilfælde for, er døren vidt åben, i samme øjeblik socialdemokratiet ønsker at komme ind ad den og få indflydelse.

J. K. Hansen (S):

Jeg skal sige »tak« til ministeren for den lange henvendelse, han havde til den socialdemokratiske folketingsgruppe. Gruppen er efter min bedste overbevisning vældig godt orienteret, og jeg har også her fra talerstolen i dag sagt, at vi ikke er imod en overflytning af statsgymnasierne til amterne, men vi har stillet en række krav, som vi ønsker at få opfyldt. Disse krav har vi ikke fået opfyldt. Jeg skal indrømme, at undervisningsministeren i ellefte time tilbød os, at vi kunne sætte os sammen og lave reglerne om de pædagogiske tilsyn. Det var, hvad undervisningsministeren tilbød under en forhandling, vi var til. Jeg troede i øvrigt ikke, at sådanne forhandlinger blev refereret her fra folketingets talerstol, men nu skal jeg så referere, hvad vi sagde ved den lejlighed.

Det er da lige stift nok at forlange – det var det, vi sagde – at vi i en sen aften-time skulle sætte os sammen og udføre det arbejde, som et udvalg formentlig skulle bruge et antal måneder til. Man må sige, at ministeren her ligefrem indbød til lovjask, og det går jeg da ud fra at regeringen ikke ønsker. Men det var faktisk, hvad der skete på det møde, så det er altså lige stift nok at sige, at vi kunne have fået alle vores ønsker opfyldt, hvis vi bare ville sætte os sammen en sen aften-time i to timer; så kunne vi lave alle disse regler, som et udvalg skulle lave. Nej, hr. minister, sådan går det ikke.

[J. K. Hansen]

Men når det nu er så let, som ministeren påstår det er, hvorfor i alverden har ministeren så ikke sørget for, at dette arbejde blev tilendebragt, inden han kom med sit forslag? Der må være mange både i det konservative folkeparti og i CD, der krummer tæer i øjeblikket over, at ministeren her gennemtrumfer et forslag, et forslag, som løser hans og venstres mangeårige ønske med hensyn til dette husværtsspørgsmål, og som altså gennemføres, uden at der er taget det mindste hensyn til de pædagogiske regler.

Vi har fået – det må jeg også indrømme – mange hensigtserklæringer fra ministeren, men det er florumvundne hensigtserklæringer, som vi ikke kan leve med. Man taler om troværdighed, men efter at have læst og set disse erklæringer, tror vi i socialdemokratiet, det er ministerens troværdighed, der er stillet på prøve, og hvis man begynder at tale om socialdemokratiets troværdighed, har jeg også lov til at sætte et spørgsmålstegn ved ministerens troværdighed.

Må jeg slutte med at gøre en bemærkning til hr. Ole Vig Jensen, som ikke svarede på mit spørgsmål. Jeg synes, det er meget alvorligt, at de radikale nu er med til at bryde en årelang tradition for et fantastisk godt samarbejde i uddannelsessektoren mellem socialdemokratiet og de radikale, og at man nu bryder det med en afhopper fra fremskridtspartiet, som er med til at gennemføre dette forslag. Jeg synes, det er en meget alvorlig blindgyde, de radikale her vover sig ind i.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Hr. J. K. Hansen har ret, når han siger, at det er en betænkelig ting at bryde en lang tradition for et bredt samarbejde om disse spørgsmål; det er det også for det radikale venstre. Vi har altid arbejdet for at sikre de brede forlig i disse vigtige uddannelsesspørgsmål. Det vil vi i øvrigt fortsat gøre og håber ikke, det varer så længe, før vi mødes igen.

Men når vi tager det rimeligt afslappet og roligt i denne sag, er det, fordi vi med os selv ved, at et meget stort antal socialdemokrater er helt enige med os, og så gør vi dem en god tjeneste ved nu at gennemføre den lovgivning, som de selv i sin tid har været med til at lægge op til.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Hr. J. K. Hansen kan dårlig skjule den bitterhed, han føler ved at blive sat ud af spillet af de frie demokrater. (*Munterhed*). Men dernæst fremfører han den fuldstændig afsindige argumentation, at én person fra fremskridtspartiets gruppe, som ikke længere er medlem deraf, skulle have nogen indflydelse på hr. J. K. Hansens politik. For det betyder, at hr. J. K. Hansen mener, at en rigtig samarbejdspartner i folketinget for socialdemokratiet er fremskridtspartiet. Argumentationen for, at ministeren nu kunne få gennemført et lovforslag, fordi socialdemokraterne nu ikke længere kunne stole på fremskridtspartiet som en samarbejdspartner, da de manglede én stemme, er helt gal.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

I socialdemokratiet har vi aldrig nogen sinde betragtet fremskridtspartiet som samarbejdspartner, og vi vil heller ikke betragte hr. Maisted som samarbejdspartner. Men min henvendelse var til hr. Ole Vig Jensen, som hr. Maisted nu er blevet samarbejdspartner med, oven i købet med den motivering, som jeg har hørt ikke af hr. Maisted, men fra anden side, at blot socialdemokratiet ingen indflydelse fik på dette forslag, skulle hr. Maisted stemme for det, hvor tosset det så end var. Det er det, den går på, hr. Ole Vig Jensen, og det var det, jeg spurgte om. Jeg forstår, at hr. Ole Vig Jensen nu prøver på at slå en breche i den socialdemokratiske folketingsgruppe. Ja men vi er ikke imod, at en sådan overførsel sker, men vi har en række betingelser, som vi er enige om skal opfyldes først. Når de er opfyldt, skal vi gerne, hr. minister, være med til at løse problemerne. Men nu løser man dem altså på den bagvendte måde, at man begynder bagfra og bagefter ordner alle de andre ting, som slet ikke kan ordnes bagefter.

(Kort bemærkning).

Maisted (FD):

Jeg har sagt til hr. J. K. Hansen tidligere, med hvilke begrundelser jeg ville stemme for lovforslaget: nemlig at det blev et enstrengt system og en forenkling. Det har vi hørt mi-

[Maisted]

nisteren bekræfte, så der var altså god grund til at gøre det.

Men det, der ærgrer hr. J. K. Hansen, er, at hr. J. K. Hansen ikke kan drive mig rundt i manegen, som det lykkedes socialdemokratiet ved udskrivningsloven, hvor man foregav, at man kunne skaffe sig et flertal for at gennemføre en skattelettelse, på trods af at socialdemokratiet vidste, at det var umuligjort på forhånd. Det havde de sørget for ved at klare på en sådan måde, at man ikke kunne få vedtaget et ændringsforslag. Den taktik går ikke med mig, hr. J. K. Hansen.

Dorte Bennedsen (S):

Ministeren gav udtryk for, at socialdemokratiet tager lette standpunkter i uddannelsesspørgsmål. Jeg synes, det er en farlig bemærkning at komme med just for ministeren. Jeg mindes endnu ministerens overordentlig negative reaktion, da jeg for nogle år siden for uddannelsesudvalget forelagde et forslag til nedlæggelser på seminarieområdet. Jeg skal love for, at det fik ikke nogen velvillig modtagelse hos den daværende ordfører for venstre. Jeg skal kun parentetisk sige, at vi, da ministeren nogen tid senere selv kom med et udspil, påtog os det temmelig upopulære medansvar for den sag. Så jeg synes, ministeren skal droppe bemærkninger af den art.

Så siges det, at vi er utroværdige i gymnasiespørgsmål. Vi har over for undervisningsministeren – og jeg har personlig over for statsministeren – givet udtryk for, at vi ikke er imod dette forslag, at vi ikke er imod overførslen, men at vi har nogle betingelser, vi gerne vil have opfyldt. Statsministeren har svaret mig, at det var han fuldstændig klar over. Vi har sagt til undervisningsministeren, at vi helst ser dette udvalgsarbejde færdigt, inden vi skal tage stilling. Men vi vil da også gerne gå så vidt som til at sige: kan ministeren komme med en model til den pædagogiske styring, som er acceptabel, vil vi gerne overveje det og ikke afvente udvalgsarbejdet. Men vi fik aldrig denne model til den pædagogiske styring på trods af et løfte fra ministeren. Vi fik en opremsning af, hvordan den pædagogiske styring er i dag. Men det, der sker i fremtiden, er, at direktoratet ikke har statsskolerne med inde i den pædagogiske styring. Vi fik aldrig den model, vi fik løfte om, og så må vi sige, at vi ikke kan, så må vi

have udvalgsarbejdet færdigt, inden vi kan acceptere at skulle tage stilling til det.

Til hr. Ole Vig Jensen, som interesserer sig forfærdelig meget for, hvor mange socialdemokrater der eventuelt måtte være imod forslaget, kan jeg sige, at det, som forslaget foreligger her, er en enstemmig socialdemokratisk gruppe, men hr. Ole Vig Jensen kunne måske begynde at interessere sig for, hvordan forholdene så ud i den konservative gruppe med hensyn til for og imod dette forslag.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg er egentlig glad for disse to indlæg, vi har fået fra de socialdemokratiske ordførere. For det første var de tilpas spage til, at alle nu må vide, at det ikke var forkert, hvad jeg sagde vedrørende den helt urimeligt store forhandlingsvillighed, der var fra regeringspartierne side. Man ville så at sige forpagte sin sjæl hos socialdemokratiet, hvis man bare kunne få bred enighed med dem. Det er ikke blevet bestridt, og det glæder mig.

For det andet har begge ordførere sagt, at de ikke er imod overførslen af statsgymnasierne, men kun vil have dem overført, hvis det kan ske på visse betingelser. Jeg noterer, at vi ikke kunne få disse betingelser oplyst. Vi prøvede gentagne gange, men det lod sig ikke gøre. Jeg havde nær sagt, det kan vel nås endnu; det er mærkeligt, at man ikke kan få oplyst disse betingelser.

Nu siger fru Dorte Bennedsen, at vi fik aldrig den model. Ja men vi fremsendte indtil flere papirer og førte forhandlinger. Hvis der havde været mangler i den model, vi lagde frem, kunne vi have suppleret modellen; det var der ikke spor i vejen for.

Hr. J. K. Hansen siger, at mine hensigtserklæringer er for florumvundne. Ja men hr. J. K. Hansen havde sin fulde frihed til at pille floret af dem og lade dem stå stærke og karske, sådan som hr. J. K. Hansen ønsker det, men vi kunne ikke få ham til at forklare, hvordan de skulle stå stærkt og karskt, for at han kunne gå med til dem.

Til slut vil jeg alligevel gerne gentage min tak for det, der er sagt her i anden omgang. Der er én ting, der er helt sikker, og som jeg er sikker på at ingen af ordførerne nu vil bestride, nemlig at en eventuel kommende socialdemokratisk regering aldrig vil kunne

[Undervisningsministeren]

drømme om at lave om på det, der sker i dag, og det vil sige, at der ikke bliver nogen siksakkurs på dette felt. Der er tale om, at socialdemokratiet har set muligheden for at få det vedtaget uden selv at skulle tage en del af slæbet. Det vælger man, men man drømmer ikke om at lave om på det selv; det fremgår tydeligt af alt, hvad der er sagt i sagen.

Dermed er i virkeligheden også anklagerne om, at flertallet er for spinkelt, manet i jorden, for vi ser den ene gang efter den anden, som hr. Ole Vig Jensen også har sagt, at der kan være forslag, som vi ved der er bred opbakning bag, men som det er svært at få nogen til at tage medansvar for lige på det tidspunkt, hvor det er tid at tage medansvar for det.

Dette er en sag, som nu forhåbentlig bliver bragt på plads i næste uge, og som derefter ingen socialdemokrat vil drømme om at røkke ved, og derfor er der ingen siksakkurs i det, der nu sker. Der er tale om, at sagerne nu er lagt pænt til rette, at vi har fundet en midterkurs, som i særdeles høj grad tager hensyn til socialdemokratiets synspunkter.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Ministeren siger, at vi ikke har bestridt, at vi fik et tilbud. Nej, vi har ikke bestridt det, vi har bekræftet det, men vi har så sandelig bestridt sagligheden i dette tilbud. Ministeren kommer med et lovforslag, der indebærer, hvad ved jeg, et halvt, trekvart års fagligt pædagogisk arbejde i et udvalg, og så mener han pludselig, at hr. Bertel Haarder, fru Eva Møller, hr. J. K. Hansen og jeg en onsdag aften i løbet af 2 timer kan lave det stykke arbejde, dette udvalg var tiltænkt til. Det har vi altså gymnasieskolen for kær til. Vi plejer ikke i vores gruppe at sætte vores lys under en skæppe, men vi har ikke de faglige kvalifikationer til at sætte os ned og lave det dér huh hej.

Vi bad om en model til en pædagogisk styring. Vi fik nogle papirer, der viste os, hvordan styringen foregår i dag. Vi sagde endnu en gang til ministeren: det er meget godt, at styringen foregår sådan i dag, men hvordan skal den foregå, når statsskolerne er gået over til amterne og der ikke er den tætte kontakt til direktoratet? Kunne vi ikke få

den model? Jo, sagde ministeren. Vi har aldrig set skyggen af den. Den skulle, hvis den havde været acceptabel med hensyn til vore ønsker om tingenes opfyldelse, gå i stedet for udvalget. Vi så aldrig modellen, og så må vi i overensstemmelse med, hvad vi den sidste måned har sagt til ministeren, sige, at vi må have det pædagogiske udvalgsarbejde færdigt inden.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det var ikke udvalgets resultat, jeg tilbød at vi kunne skrive ned den aften. Det var udvalgets kommissorium, og det kunne socialdemokratiet have fået lov til at skrive ned. Sådan gør man jo; man kan ikke nedsætte udvalg i den blå luft; man er nødt til at lave et kommissorium. Der kunne socialdemokratiet have skrevet sine betingelser uden flor, og det kunne man så trygt være gået ind i udvalgsarbejdet med. Men det ville man ikke, for det var lettere at gøre det, man nu gør.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

Det var alligevel i 11. time at ministeren mente, det ville være rimeligt at vi satte os sammen og lavede et kommissorium, som ministerens apparat skulle have lavet for længst.

Det er ikke rigtigt, når ministeren siger, at vi ikke har oplyst, hvad det var for krav, vi havde. Jo, det gjorde vi nu under første behandling, hvor vi havde 3 berettigede krav. Ingen af disse krav er blevet opfyldt. Vi har fået en række hensigtserklæringer, det må jeg indrømme. I flertalsbetænkningen har vi fået at vide, at der ikke skulle være styringsproblemer efter de nuværende principper, og at ministeren kan fastsætte regler for det pædagogiske tilsyn. Men vi kan ikke arbejde med florumvundne hensigtserklæringer; vi må have nogle realiteter på bordet. Dette forslag bliver nu vedtaget med et meget spinkelt flertal. Det beklager vi, for vi synes, det havde været nyttigt, om vi kunne have været enige om det. Vi ville gerne have været med, men vi har altså ikke, som ministeren påstår her, tilnærmelsesvis fået vore krav opfyldt.

(Kort bemærkning).

Hanne Severinsen (V):

Det er hermed konstateret, at det i virkeligheden er dette med udvalget og modellen for den pædagogiske styring, som socialdemokratiet hænger sin hat på. Jeg synes, det er fantastisk tyndt, for det, det drejer sig om, er, hvordan man yderligere skal styrke den pædagogiske styring. Der er jo ikke tale om, at man, fordi man lader statsgymnasierne gå over til amterne, ændrer på den pædagogiske styring, man har i øjeblikket. Der er jo så udmærket gjort rede for, at man har en styringsmodel, hvor man har fagenes indhold, man har tilsyn, man har undervisningsvejledning, man har eksamen, man har fagkonsulenter. Hvad vil man mere? Det kan da godt være, der skal gøres mere, men vi har i hvert fald på nuværende tidspunkt hele modellen for, hvordan man kan styre det pædagogiske tilsyn. Det, som udvalget skal beskæftige sig med, er, om man kan gøre det endnu bedre, men der er jo ikke tale om nogen forringelse. Socialdemokratiet får det til at lyde, som om der sker en forringelse af det pædagogiske tilsyn i forhold til, hvordan det er i dag, fordi statsgymnasierne går over til amterne. Det er der ikke tale om.

(Kort bemærkning).

Dorte Bennedsen (S):

Jeg skal opgive at prøve at forklare fru Hanne Severinsen om statsskolernes betydning i forbindelse med den pædagogiske styring og kun sige, at ministeren i hvert fald er klar over, at statsskolerne har en betydning, og at det derfor er nødvendigt at foretage sig nogle ting, når alle skolerne går over til amterne.

Ministeren siger, det var kommissoriet, vi kunne skrive. Ja, men så er vi præcis fremme dér, hvor socialdemokratiet sagde, at vi gerne ville være med til at give retningslinjerne for et kommissorium for dette udvalgsarbejde. Det vil vi gøre i en beretning, og så kan ministeren komme med sit lovforslag tidligt i næste samling, stadig væk et år før lovforslaget skal træde i kraft, og så vil folketinget kende det fulde grundlag, det skal tage stilling på. Det sagde ministeren nej til. Jeg skal af hensyn til ministeren undlade at citere de vendinger, hvormed han sagde nej, det kunne der altså ikke være tale om.

Derfor må jeg sige, at dette kun handler om én ting, nemlig prestige for ministeren med hensyn til at få sit forslag igennem nu og her i denne samling. Det har intet med saglighed over for gymnasieskolerne, og det har intet med tidsfaktoren at gøre, at han ikke kunne tage imod vores forslag. Det drejer sig om, at ministeren af prestigemæssige grunde ville have forslaget vedtaget nu og ikke ville vente, til udvalgsarbejdet, hvor vi i fællesskab havde retningslinjerne for kommissoriet, var færdiggjort, så folketinget havde kendt det fulde grundlag for denne lovgivning.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Hvis socialdemokratiet ville gå ind på en aftale om, at man ville gå ind for denne overgang på et senere tidspunkt, havde det været til at tale om. Men det ville socialdemokratiet ikke love noget som helst om. Vi fik intet som helst løfte om, at man overhovedet bare ville være venlig på et senere tidspunkt. Derfor blev udvalget et rent omsvøb.

Hvad angår kommissoriet, fremsendte jeg faktisk et udkast til kommissorium for lang tid siden. Hvis socialdemokratiet havde haft ændringer til dette kommissorium, kunne man være kommet med dem, men det havde man ikke; man ville ikke ud med, hvad det var, der var galt.

(Kort bemærkning).

J. K. Hansen (S):

Jeg tror ikke, vi skal trække denne sag meget længere. Af hensyn til ministeren skal heller ikke jeg trække frem, hvad ministeren sagde ved det sidste møde, vi havde om beretningen. (*Afbrydelse af undervisningsministeren*). Nej, det vil jeg ikke, hr. minister. Men det lå helt klart, at ministeren ikke ville være med. Ja, jeg kan godt sige, at ministeren oven i købet sagde, at han overhovedet ikke ville have med den sag at gøre mere, hvis det skulle løses på den måde. (*Afbrydelse af undervisningsministeren*). Det var dér, hvor vi sluttede, og så skal ministeren altså ikke begynde at beskyldte os for at ikke være arbejdsvillige og oven i købet være utroværdige.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg kan bekræfte, at jeg har gjort alt, hvad jeg kunne for at tilskynde undervisningsministeren til at få inddraget socialdemokratiet i forhandlingerne med henblik på at nå et samlet resultat. Det lykkedes ikke, og når jeg tager ordet nu, er det, fordi jeg synes, vi nu er nået ned i en proceduredebat, som i særlig grad er interessant for undervisningsministeren og for socialdemokratiet. Men jeg synes ikke, at det, der er dette lovforslags hovedanliggende, skal fortone sig, nemlig at det ikke er til at se forskel på de to betækningsbidrag, flertallets og socialdemokratiets, og det vil sige, at vi dybest set ikke er særlig uenige, og derfor skal vi ikke grave nogen grøfter om disse vigtige sager, som vi ellers altid kan løse i fællesskab. Altså, her graves ikke grøfter.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Det er helt rigtigt, at jeg ikke ønskede at skulle slæbes igennem denne sag endnu en folketingssamling uden at få det mindste tilsagn fra socialdemokratiet om overhovedet at ville være med til noget som helst, og det var det, man forlangte.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

§§ 1 og 2, ændringsforslag nr. 1, § 3, således ændret, ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af en ny paragraf efter § 3 samt §§ 4-13 vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

Forslag til lov om ændring af ligningsloven. (Befordringsfradrag).

(Fremsat 2/5 84. Første behandling 7/5 84. Betænkning 16/5 84).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sattes til forhandling under ét.

*Forhandling***Lykketoft (S):**

Socialdemokratiet har ikke kunnet stemme for SFs ændringsforslag, fordi vi har en aftale om udformningen af det lovforslag, der her er til anden behandling, og en aftale med regeringen, som går ud på, at vi skal tilskynde ligningsrådet til at gennemføre en strammere praksis med hensyn til kørselsregnskaber ved erhvervsmæssig kørsel og om ændret beregning af reglerne for værdien af privat bil til rådighed, når det drejer sig om dyrere biler.

I øvrigt har vi fået oplyst om SFs ændringsforslag, at to tredjedele af lettelsen i det vil gå til folk, som i forvejen får lettelser ved det forslag, regeringen har stillet.

Vi undrer os i øvrigt lidt over, at socialistisk folkeparti har stillet ændringsforslag, idet vi havde forstået, at SF var indforstået med det forslag, der blev fremsat, og havde givet tilsagn om at stemme for det, hvad enten det var blevet fremsat af regeringen eller af socialdemokratiet og det radikale venstre, som der en overgang var optræk til at det skulle.

Men når det er sagt, vil jeg i øvrigt sige, at jeg er enig i de bemærkninger, hr. Bernhard Baunsgaard gjorde ved førstebehandlingen af forslaget om, at det var forudsat i de samtaler, der var mellem skatteministerens, det radikale venstre og socialdemokratiet forud for lovforslagets fremsættelse, at det merprovenu på et par hundrede millioner kroner, der fremkommer ved forslagets gennemførelse, skulle anvendes til lettelse af indkomstskatten.

23) Anden behandling af lovforslag nr. L 180: